

COLOANELE TIMPULUI

de
Emil Poenaru

Coloanele timpului, piesa istorică a lui Emil Poenaru, se vrea un teatru ceremonial. Situațiile și replicile sînt astfel concepute. Închinarea celorlalți regi daci, lui Burebista, are solemnitate, sfaturile de taină dintre marele rege și preotul Deceneu, la fel. Tonalitatea egală a replicilor și repetarea situațiilor slăbesc însă tonusul dramatic, astfel încît piesa devine ternă. Cîteva scene, cum ar fi aceea a complotului, introduse în structura ceremoniei, nu aduc nici ele un plus de interes, nefiind pregătite dintru început; se reține scena tirgului dintre falșii negustori de sclavi, daci, și arhonte cețășii Histria, scenă de o oarecare subtilitate a dialogului. În rest, cînd nu abundă în date istorice, cunoscute, în truisme rostite drept vorbe înțelepte, ne rămîn motivațiile, absolut puerile, ale situațiilor. La început, din trufie, majoritatea regilor refuză să se închine lui Burebista, pentru că apoi să fie convinși nu atît de personalitatea marelui șef, de argumentele lui (ceea ce ar fi fost de dorit), ci de diverse motive compuse ad-hoc de autor. Așadar, ceremonialul este tocac de românesc (un rege dac, sclav la romani, iese din anonim pentru a-și convinge fiul să i se închine lui Burebista).

Regizoarea Carmen Dobrescu a accentuat solemnitatea găunoasă proprie textului, realizînd un spectacol lipsit de nerv și intelectualicește nul. S-au mai introdus, între acte, scene de luptă stereotipe — ilustrativ alegorice — care sporesc impresia de convențional, și așa destul de puternică. Teofil Vâlcu (Burebista) a reliefat demnitatea personajului, dozîndu-și atent atitudinile și rostind „vorbele mari” cu oarecare tristețe — tristețea omului ce-și cunoaște destinul; Gheorghe Cozorici, în Deceneu, a colaborat cu aceeași măsură a rostirii și gestului; totuși, ei n-au putut estompa rezonanța patriotardă a replicilor.

Toți ceilalți actori — Ion Marinescu, Emil Liptac, Costel Constantin, Cornel

Coman, Eusebiu Șefănescu, Traian Stănescu, Mircea Andreescu, Eftimie Popovici, Jean Lorin Florescu, Andrei Ioanescu, Dan Condurache, Răducu Ițcuș, Petre Moraru, Olga Delia Mateescu, Tamara Crețulescu, Florina Luican — n-au putut să dea viață unor personaje sumar concepute, dacă nu chiar convenționale. Vina e a autorului.

JOCUL DE-A VACANȚA

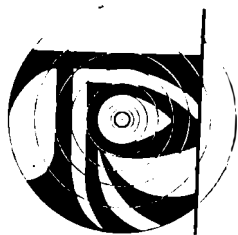
de Mihail Sebastian

În regia lui Geo Salzescu, și cu o distribuție de buni actori, Televiziunea ne-a dat *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, piesă în care realitatea și fantazia se întrepătrund nu atît la nivelul situațiilor, cît, mai adînc, la nivelul caracterelor și al atmosferei. E o dominantă, aceasta, a teatrului lui Sebastian, care îi dă valoarea dramatică, dar creează dificultăți punerii în scenă, căci sub aparența unor relații și a unor rezolvări facile se ascunde un miez etic.

Aproape fiecare personaj disimulează sub masca sa comportamentală o realitate sufletească de natura neîmplinirii, o „libertate nerealizată”. În vacanță, în mica pensiune Weber, care îi adună pe acești oameni însingurați, se nasc conflicte, tocmai pentru că fiecare încearcă acum să fie el însuși. Nivelul conflictual îl stabilește comportamentul oarecum bizar al lui Ștefan, bărbat tînăr care doarește să fie liber de orice conveniențe sociale. Rolul îl joacă Florin Piersic, care acordă personajului farmec viril și acel calm imperturbabil pornit din orgoliul celui ce știe să se stăpînească. Violeta Andrei, în Corina, trece cu subtilitate de la atitudini ludice, ușor frivole, de cochetă, la feminitatea interiorizată, avînd conștiința responsabilității pentru reacțiile pe care le stîrnește în sufletele bărbatilor. Matei Alexandru e un Bogoiu a cărui natură comică e înnuiată în tristețea îmbătrînirii și a nerealizării. Ticurile și obișnuințele sale au motivații sufletești, și actorul știe să tinctureze, cu aceste note grave, comicul de caracter. Tamara Buciuceanu-Botez își creează ridicolul său personaj (Doamna Vintilă) apelînd alternativ la ifose și la mlădieri de adolescentă, cînd se „îndrăgostește” subit de Ștefan.

În roluri episodice sau doar creionate de către autor : Sebastian Papaiani, Coca Andronescu (jucînd deruta), Marian Hulac (nervozitatea), Victor Moldovan, Mariana Cercel și Vasile Filipescu, au jucat mai mult decît onorabil. Ei nu au procedat ostentativ și nici cu indiferență, acordînd rolurilor substanța psihologică cerută, conlucrînd astfel la unitatea spectacolului, regizat de Geo Saizescu.

Constantin RADU-MARIA

A GĂSI FORȚA INEGALABILĂ A CUVÎNTULUI

La prima vedere, un handicap pentru teatrul radiofonic, absența imaginii, nevoia de a o suplini printr-un alt mijloc de expresie, se transformă uneori în avantaj, naște tendința, conștientă sau nu, de a cerceta mai atent, mai nuanțat replica, de a folosi puterea de sugestie a fiecărui cuvînt, de a cizela cu grijă fiecare intonație, fiecare semiton. Ni s-a confirmat, o dată în plus, valabilitatea acestei observații, ascultînd recenta premieră a teatrului radiofonic *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* de Edward Albee, în regia artistică a lui Radu Beligan, în colaborare cu Dan Puican. Aceeași distribuție pe care o propunea și spectacolul Nationalului, acum cîțiva ani, aceeași optică asupra textului, și totuși premiera radioului nu lasă nici un moment impresia de remake, de reconstituire — sonoră, doar — a unei montări cunoscute. Am ascultat, cu bucuria întîlnirii unui moment de artă autentică, un împătrit recital actoricesc, atîngînd cel mai adesea virtuozitatea, ni s-a relevat cu deosebită forță de expresie *textul*, miezul său de gînd și de emoție, *textul*, neajutat, dar deopotrivă neîmpovărat de gest, de mișcarea exterioară. Radu Beligan, Marcela Rusu, Valeria Seciu și

Costel Constantin reușesc să creeze, cu desăvîrșită expresivitate, universul tensionat, de spaima copleșitoare și sinucigașă violență, de deznădejde incurabilă și organică nevoie de a nădăjdui, al piesei lui Albee. Asistăm la o probă de înalt profesionalism, la o strălucită demonstrație a puterii magice a cuvîntului, de a crea imagini, de a desena spații, de a construi o lume, de a comunca o idee, un sentiment. Este meritul interpreților de a fi știut să descrie, să-i releve cuvîntului luminile și umbrele, sensul prim și infinitatea de nuanțe, este meritul lor îmbinarea perfectă de tonuri și semitonuri, realizarea unui spectacol, și nu a patru recitaluri paralele.

O altă premieră a teatrului radiofonic asupra căreia vom zăbovi cîteva momente este *Liliom* de Molnár Ferenc, scriitor maghiar cunoscut la noi îndeosebi pentru romanul *Băieții din strada Pál*, autor al unui teatru promovînd un realism poetic de un timbru aparte. Piesa prezentată la radio, în traducerea lui Emmerich Deutsch (adaptarea și regia artistică : Elena Negreanu), este o poveste simplă, cu oameni amărîți, umiliți ai vieții, în care strălucește, însă, lumina pură a sentimentelor adînci, trăite sincer, cu intensitate inegalabilă. Observațiile realiste, exacta determinare socială a eroilor, se împletesc organic în piesa lui Molnár cu elementul fantastic ; morții revin, firesc, pe pămînt, alături de cei dragi, încercînd să-și răscumpere greșeli făptuite mai mult din neputința de a se împlini, decît din dorința de a face rău. Piesa vorbește cu sensibilitate despre oameni modești, despre tristețea și chiar violenta iscate din neputință, despre „păcatele“ izvorite din puritate. Regizarea și actorii (vom aminti, dintre ei, pe Valeria Seciu, Horațiu Mălăele, Rodica Mandache) au intuit cu exactitate natura specială a acestei piese care rostește cu simplitate adevăruri ale inimii, care încheagă o poveste de dragoste, moarte, suferință, fără a se transforma în melodramă, care cuprinde o morală, fără a deveni moralizatoare. Cheia textului era discreția, sinceritatea, evitarea „dramatismului“ răsunător, dar și a pitorescului unei lumi de slujnicuțe naive și de „strigători“ la călușii de bilci, și realizatorii spectacolului au găsit, de la prima replică, această cheie.

Cristina DUMITRESCU